

УТВЪРДИЛ:

СНЕЖИНА МИХОВА

Директор

Спортно училище „Георги Живков“

Велико Търново

ПРОГРАМА

по гражданско, здравно, екологично и интеркултурно образование за часовете,
които не се водят от учители специалисти по време на заместване на отсъстващи
учители, във връзка с Национална програма
„Без свободен час“ – първи и втори гимназиален етап

Приета с решение на Педагогически съвет, Протокол №12/28.08.2026 г.

ГРАЖДАНСКО ОБРАЗОВАНИЕ

ТЕМИ	КОМПЕТЕНТНОСТИ КАТО ОЧАКВАНИ РЕЗУЛТАТИ ОТ ОБУЧЕНИЕТО
Тема 1. „Аз и доброто в мен” <i>Дейност:</i> - дискусия по темата	1. Осъзнаване ценността на собствената личност като носител на история и добро.
Тема 2. „Ценните неща в живота” <i>Дейност:</i> - дискусия по темата	1. Изразяване на ценностни нагласи и ориентации чрез поставяне на личността във фокуса на публичното внимание и оценка; 2. Обосноваване на своите ценностни предпочитания по отношение на различни проблеми и сфери; 3. Провокира се самооценяването на личността, преосмислянето на собствената позиция, практическите ориентации и решения.
Тема 3. „Познаваме ли българските традиции и обичаи?” <i>Дейност:</i> - тест за определяне ниво на познаване - ролеви игри - беседа, участия в празнуването им	1. Знае българските традиции и обичаи 2. Осъзнава, че спазването и празнуването им води до единство на нацията 3. Разбира, че нашия народ е оцелял през годините, благодарение на тези традиции
Тема 4. „Дом и семейство” <i>Дейност:</i> - беседа	1. Осъзнаване на семейството като ценност; 2. Възприемане на семейството като средство за съхраняване на универсални ценности; 3. Формиране на умения за изява на ценностни отношения в семейството.
Тема 5. „Приятелство” <i>Дейност:</i> - беседа - дискусия по темата	1. Предизвикване на положителни чувства и нагласи у децата за възприемане на представителите на другия пол като равностойни партньори; 2. Утвърждаване на идеята за разбирателството между двата пола и неговата специфика.
Тема 6. „Вярата на човека” <i>Дейност:</i> - беседа - дискусия по темата	1. Запознаване и тълкуване на понятия като “вяра”, “Бог”, “душа”, “любов”, формиране на нови образи и значения; 2. Осмисляне на религията като вяра и възможностите за съхраняване на вярата чрез религиозните символи; 3. Формиране на културна и религиозна толерантност.
Тема 7. „Етнически и расови различия?” <i>Дейност:</i> - ситуация-разиграване на различни раси - „Красотата, това са различията”- работа в малки групи	1. Придобиват представа за културното, етническото и религиозното многообразие на света. 2. Развиват чувствителност към различието. 3. Развиват нагласи за толерантно поведение и приемане на различията.
Тема 8. „Духовни основи на Личността” <i>Дейност:</i> - дискусия, ролеви ситуации, посещение в музей	1. Разбира понятието „личност”; 2. Определя себе си като личност; 3. Знае кои са духовните основи, изграждащи човек като личност.

- творчество в различни сфери на изкуството - празнуване на църковни празници	
Тема 9. „Изисквания към облеклото” <i>Дейност:</i> - дискусия	1. Запознаване с основните характеристики и изисквания към различните стилове на обличане; 2. Развитие на естетически вкус и естетически критерии за оценяване на облеклото и външността.
Тема 10. „Фалшиви новини и медийна грамотност ” <i>Дейност:</i> - дискусия - беседа по темата	1. Разпознава белезите на дезинформация и „кликбайт“ в медиите; 2. Прилага базови техники за проверка на източниците на информация.
Тема 11. „Права и отговорности” <i>Дейност:</i> - дискусия - беседа по темата	1. Разбиране на правата на децата като част от правата на човека; запознаване с основните документи, определящи и защитаващи правата на човека и детето; формиране на умения за анализ на основните детски права; 2. Създаване на собствена система за съблюдаване на защитени и нарушени права.
Тема 12. „Агресията в училище” <i>Дейност:</i> - решаване на казуси – групова работа, общо обсъждане, споделяне на личен опит	1. Да изследват какво е справедливост 2. Придобиват умения за справяне в проблемни ситуации
Тема 13. „Лидерство. Умеем ли да общуваме?” <i>Дейност:</i> - групова дейност - разиграване на казус - театрално представяне на невербално общуване - групова работа „Добрата обратна връзка”	1. Знае значението на термина „лидер” 2. Изразяват своите идеи за ефективно общуване 3. Определят собствен стил на общуване 4. Осмислят разликата между едностранното и двустранно общуване
Тема 14. „Доброволчеството – защо да помагам?” <i>Дейност:</i> - беседа - групова дейност, дискусия	1. Обяснява същността и социалната значимост на доброволческите казуи 2. Проявява готовност за участие в инициативи в помощ на общността.
Тема 15. „Моето АЗ” <i>Дейност:</i> - групова дейност, дискусия	1. Развитие на реална представа за себе си; 2. Формиране на умения за разбиране и приемане на своите особености и за свободното им изразяване пред другите; стимулиране на себеуважението.
Тема 16. „Конституцията. Права и задължения на българските граждани” <i>Дейност:</i> - лекционно представяне на основни понятия и принципи - създаване на Конституция на остров „Демокрация” – игра	1. Разбират същността на Конституцията като основен закон на страната. 2. Да усвоят и разграничават основните елементи на Конституцията
Тема 17. „Що е демокрация” <i>Дейност:</i> - мозъчна атака „Гражданин на годината”	1. Могат да формулират и обясняват основните принципи на демократичното управление;

-групова работа –устройството на моята държава -ситуативна дейност-„Кое е демократично и кое не?	2. Изследват характеристиките на съвременната българска демокрация.
Тема 18. „Моят личен финансов план” <i>Дейност:</i> - беседа, дискусия по темата	1. Формиране на умения за правилно разпределяне на наличните финансови средства.
Тема 19. „Моите лични документи” <i>Дейност:</i> - беседа, дискусия по темата	1. Да се формират знания за необходимите лични документи в Република България и за процедурите за тяхното набавяне.
Тема 20. „Конфликтите – как да спорим конструктивно” <i>Дейност:</i> -решаване на казуси – групова работа, общо обсъждане; споделяне на личен опит	1.Анализира причините за възникване на конфликти в групата; 2. Проявява толерантност и съчувствие; 3. Използва ненасилствени техники (напр. „Аз – съобщения“) за решаване на спорове.
Тема 21. „Лесно ли е да бъдеш толерантен?” <i>Дейност:</i> -групова работа - „Моят праг на толерантност” - обсъждане на тема с размяна на роли	1. Разбира откритостта като основен елемент в новия модел на демократично общуване. 2. Изследва процеса на разбиране и способностите си за емпатия и собствения праг на толерантност.
Тема 22. „Етика и изкуствен интелект (AI)” <i>Дейност:</i> - дискусия, ролеви ситуации	1. Анализира етичните предизвикателства при използването на AI системи; 2. Разграничава легитимното използване на технологии от плагиатството.
Тема 23. „Етикецията в обществото” <i>Дейност:</i> -ситуативна игра -лекционно представяне на активно и пасивно слушане -работа в групи	1. Усвоява основите на техниките за ефективно изслушване и изразяване; 2. Прави преценка на уместността за използване на тези техники при социални изяви; 3. При поява, изява в обществото знае как да се държи, представи, спазва основни правила на етикеция
Тема 24. „Ролята на семейството в изграждането на личността” <i>Дейност:</i> - на занятието присъства възрастен, който е интервюиран от ученик по темата	1. Получава представа за характера и ролята на семейното влияние върху възпитанието на младия човек; 2. Разбира, че добрите отношения в семейството са негов социален капитал.
Тема 25. „Свобода и отговорност” <i>Дейност:</i> -казус „Счупеният прозорец” -нарушаване на права – игра	1. Запознава се с основните документи, касаещи правата на човека; 2. Утвърждава разбирането, че всяко право поражда отговорност; 3. Осъзнава, че свобода и отговорност са „ръка за ръка” 4. Осъзнава разликата между право и свобода
Тема 26. „Културно поведение в обществото” <i>Дейност:</i> - беседа, дискусия по темата	1. Усвояване на основни правила за културно поведение в обществото.
Тема 27. „Религиозните секти” <i>Дейност:</i> - беседа -дискусия по темата	1. Усвояване на познания за същността и видовете религиозни секти, за механизмите им за влияние и негативните последици върху техните членове;

	2. Формиране на умения за ефективно предпазване от попадане под влиянието на религиозни секти.
Тема 28. „Добродетелите“ <i>Дейност:</i> - беседа - дискусия по темата	1. Разбиране на човешките добродетели и тяхната важност във воденето на пълноценен живот; 2. Научаване на примери за водене на добродетелен начин на живот от Библията.
Тема 29. „Защо да гласувам? Моят глас променя ли нещо?“ <i>Дейност:</i> - беседа, дискусия по темата	1. Запознаване със структурата на държавната и местната власт и изборния процес; 2. Формулира лична мотивация за участие в избори като активен гражданин.
Тема 30. „Аз мечтая“ <i>Дейност:</i> - беседа, дискусия по темата	1. Опит за преодоляване на чувството за сигурния бъдещ неуспех; 2. Стимулиране на положителна нагласа към живота.
Тема 31. „Свобода на словото срещу езика на омразата“ <i>Дейност:</i> - разговор - дискусия по темата	1. Разграничава правото на свободно изразяване от езика на омразата и дискриминацията; 2. Аргументира се срещу проявите на нетолерантност.
Тема 32. „Труд – професия – човек“ <i>Дейност:</i> - разговор - дискусия по темата	1. Формиране на съзнание у учениците, че трудовата и професионалната реализация са неизменна част от тяхната цялостна личност; 2. Формиране на умения за балансиране между професионален и личен живот.
Тема 33. „Моите умения и моите възможности“ <i>Дейност:</i> - разговор - дискусия по темата	1. Осъзнаване на необходимостта от адекватна самооценка с оглед на бъдещата професионална и трудова реализация; 2. Изграждане на умения за системна самооценка на способностите и възможностите.
Тема 34. „Моите права и задължения като трудещ се“ <i>Дейност:</i> - разговор, дискусия по темата, беседа	1. Усвояване на основни познания за правата и задълженията на трудещия се; формиране на чувство на отговорност към бъдещата роля на трудещ се.
Тема 35. „Характеристика на професиите от типа Човек-Човек“ <i>Дейност:</i> - разговор, дискусия по темата, беседа	1. Усвояване на познания за основните характеристики на професиите от типа Човек-Човек, както и на знанията, уменията и качествата, необходими за тяхното упражняване.
Тема 36. „Характеристика на професиите от типа Човек-Природа“ <i>Дейност:</i> - разговор, дискусия по темата, беседа	1. Усвояване на познания за основните характеристики на професиите от типа Човек-Природа, както и на знанията, уменията и качествата, необходими за тяхното упражняване.
Тема 37. „Характеристика на професиите от типа Човек-Техника“ <i>Дейност:</i> - разговор, дискусия по темата, беседа	1. Усвояване на познания за основните характеристики на професиите от типа Човек-Техника, както и на знанията, уменията и качествата, необходими за тяхното упражняване.
Тема 38. „Писане на мотивационно писмо за кандидатстване на работа“ <i>Дейност:</i> - дискусия по темата, пробно писане на мотивационно писмо по изискваните критерии	1. Запознаване със съдържанието, оформлението и целта на мотивационното писмо; формиране на умения за излагане и оформяне на мотивите за кандидатстване за работа.

Тема 39. „Човекът – индивидуалност и космополит” <i>Дейност:</i> -рисува името си,според това как го усеща и какво си представя и след това го представя на класа с неговата история; попълва визитна картичка и разменя информация с останалите; -„Какъв съм бил”- всяко дете разказва интересни моменти от детството си-„Какъв съм сега”-ставам голям-„Какъв ще стана”-рисуват себе си като големи, коментират се професионални желания и обосновки-среща с хора от различни професии	1. Постигна по-висока степен на себепознание, себеразбиране и себеосъзнаване 2. Разширява представата за себе си и другите 3. Осъзнава и описва промените в собствената личност, свързани с физическото развитие и личните интереси.
Тема 40. „Светът без правила – свобода или хаос?” <i>Дейност:</i> - дискусия - анализ	1. Обяснява ролята на правилата и законите за функционирането на обществото 2. Свързва училищния правилник с личната си безопасност.
Тема 41. „Благотворителността – необходима и днес” <i>Дейност:</i> - беседа- „Най-хубавото се вижда само със сърцето. Най-същественото е невидимо за очите”.	1. Знае, че Благотворителност е процес на събиране на средства или други материални блага. 2. Проявява хуманност, съпричастност, състрадание и любов към хората.
Тема 42. „Нация и национална държава. Национална идентичност и групови идентичности” <i>Дейност:</i> - лекция -беседа	1. Знае, че възникването на нацията е свързано с развитието на производствените отношения, създаване на общ пазар, обща култура и език; 2. Разбира, че националната държава е политическа организация, резултат от нацията; 3. Разбира, че като гражданин има собствен избор, следва общоприети модели на поведение
Тема 43. „Национален патриотизъм” <i>Дейност:</i> - беседа	1. Съзнава, че трябва да защитава държавата; 2. Изпитва обич към родината; 3. Гордее се със спортни, научни и други постижения на хората от българският народ.
Тема 44. „Влияние на медиите” <i>Дейност:</i> - ролеви игри, дискусии	1. Разбира информацията, предоставена от медиите; 2. Изгражда мнение и отношение към съобщавания проблем.
Тема 45. „Толерантност” <i>Дейност:</i> групова работа - „Моят праг на толерантност” -обсъждане на тема с размяна на роли	1. Разбира значението на понятието толерантност и неговото практическо приложение;
Тема 46. „Що е любовта?” <i>Дейност:</i> -дискусии	1. Провокиране на учениците да разсъждават върху понятието любов; запознаване на учениците с различни видове любов и формиране идеалната представа за идеалната любов
Тема 47. „Моята гражданска позиция по глобален проблем” <i>Дейност:</i>	1. Знае основните глобални проблеми 2. Разбира, че активното гражданство е способстващ фактор за разрешаване на някои проблеми

- беседа - анализ	
Тема 48. „Образованието – ключът за разрешаване на глобалните проблеми” <i>Дейност:</i> - беседа - анализ	1. Знае, че образованието е ключ към повишаване на информираността, отговорността и загрижеността към проблемите на обществото 2. Проявява креативност и идейност.
Тема 49. "Общуване и взаимодействие между хората" <i>Дейност:</i> -дискусии, разговор	1. Осъзнава ползите от общуването между хората.
Тема 50. „Моето бъдещо семейство” <i>Дейност:</i> -дискусии, разговори	1.Формиране на критерии за правилен избор на брачен партньор; 2.Формиране на нагласа към брака като коопериране, сътрудничество и уважение към другия.
Тема 51. „Умея ли да обичам себе си?” <i>Дейност:</i> -дискусии, разговори	1.Изграждане на положителна нагласа към собствената личност; 2.Представяне на идеята за обичта към себе си като основа за обичта на другите.
Тема 52. „Лицата на зависимостта” <i>Дейност:</i> -дискусии -беседа	1. Провеждане на открита дискусия за зависимостта и различните предмети, ритуали, хора и вещества, към които може да се развие пристрастяване; 2. Подтикване на участниците към размисъл върху същността и негативите на зависимия начин на живот
Тема 53. „Наркотиците” <i>Дейност:</i> -дискусии -разговори	1.Формиране на знания за същността, въздействието и негативните последици от употребата на наркотични вещества; 2.Създаване на негативни нагласи към употребата на психоактивни вещества .
Тема 54. „Наркопазарът като средство за контрол” <i>Дейност:</i> -дискусии -беседа	1.Формиране на знания за функционирането на наркопазара като престъпна и мафиотска система; 2.Осмисляне и осъзнаване на връзката пласъор - дрога – зависимост към дрогата – контрол от страна на пласъора – престъпност.
Тема 55. „Решават ли наркотиците проблемите?” <i>Дейност:</i> -дискусии, беседа	1.Формиране на умения за разрешаване на проблеми и търсене на изход от трудности без използването на наркотици.
Тема 56. “Превенция на употребата на психоактивни вещества?” <i>Дейност:</i> -дискусии -беседа	1. описва и обяснява: свойствата и въздействията на различните психоактивни вещества – цигари, алкохол, лекарства и наркотици, и тяхното съчетаване, върху различните възрасти в краткосрочен и дългосрочен план; 2. описва влиянието на психоактивните вещества върху репродуктивното здраве и бременността (плода); 3. показва умения за анализ и критично осмисляне на влиянието на социалните модели, социалната среда, култура, традиции, медии, спецификата на създаване на зависимост при

	различните психоактивни вещества; нормативната/законовата база във връзка с употребата и разпространението на психоактивните вещества; 4. демонстрира умения за отказ и справяне със ситуации на предлагане на психоактивни вещества – умения за настойчивост (асертивност), за казване на „НЕ“, за устояване на натиск; анализира последствията от употребата на психо- активни вещества в личен, семеен и социален план;
Тема 57. „Университетът-реализация след училище” <i>Дейност:</i> - беседа, разговор	1. Прави избор за ВУЗ 2. Осъзнава необходимост от продължаване на своето обучение
Тема 58. „Животът - низ от избори и съдбовни случки” <i>Дейност:</i> - разговор, ролеви ситуации	1. Осъзнава, че решенията, които взема трябва да са обмислени; 2. Знае, че човек сам определя как да живее
Тема 59. „ЕС. България в ЕС. Ролята на България в ЕС.” <i>Дейност:</i> -визуализация на информация за балканските държави -„Нашата Европа”- игра в рисунки	1. Придобива представа за мястото на България в съвременния свят 2. Разбира добросъседството като модел на отноше-ния между държавите.
Тема 60. „Общината, в която живея – добро място за реализация” <i>Дейност:</i> - беседа	1. Познава условията, кои-то предлага родният край; 2. Знае предимства, които му помагат при реализация в сравнение с друго населено място
Тема 61. „Замърсяване на въздуха и околната среда” <i>Дейност:</i> - беседа, практически занятия	1. Осъзнава глобалният проблем със замърсяването. 2. Активно участва в акции, свързани с опазване на околната среда

ЗДРАВНО ОБРАЗОВАНИЕ

ТЕМИ	КОМПЕТЕНТНОСТИ КАТО ОЧАКВАНИ РЕЗУЛТАТИ ОТ ОБУЧЕНИЕТО
Тема 1. Стратегии за избягване на стрес	Анализира различни механизми и придобива умения за избягване на стреса.
Тема 2. Удовлетворяване на основните човешки потребности като основа за психическо здраве	Изгражда умения за разпознаване и степенуване на потребностите като фактор за толерантност и успешно общуване.
Тема 3. Здравословен сън и висша нервна дейност	Изгражда навици за здравословен режим, свързани с редуването на сън и активна дейност.
Тема 4. Личната отговорност за здравето	Оценява рисковете от собственото си поведение за личното здраве. Изгражда навици за опазване на личното здраве.
Тема 5. Пушенето – кой се нуждае от това?	Получават знания за влиянието на веществата в цигарата върху организма (никотин, катранени вещества, канцерогенни вещества)

Тема 6. Трябва ли винаги да се доверяваме на рекламите за алкохол и цигари?	Запознаване с начина на въздействие на рекламите върху хората, обучение в дешифриране на реклами за алкохол и цигари
Тема 7. Дрогата – видове и терминология	Анализира различните въздействия на дрогите върху човешкия организъм. Назовава понятия от наркотичната терминология.
Тема 8. Приятелите ми употребяват наркотици! Какво да правя?	Развива умения за справяне с натиск от страна на връстниците за употреба на наркотици; Усвоява набор от рационални реакции към приятел, употребяващ наркотични вещества; Дава информация за лицата, към които подрастващите могат да се обърнат за съвет и помощ.
Тема 9. Наркопазарът като средство за контрол	Формиране на знания за функционирането на наркопазара като престъпна и мафиотска система; Осмисля и осъзнава връзката: пласъор – дрога – зависимост към дрога – контрол от страна на пласъора – престъпност.
Тема 10. Анаболи и стероиди – за и против	Осъзнава вредното влияние на наркотичните вещества върху здравето като цяло. Оценява последиците от злоупотребата с психоактивни вещества в личен, семеен и социален план. Формира умения за настойчивост за казване на „не“, за отстояване на натиск.
Тема 11. Антидопингово обучение: Хранителни добавки – презентация	Осъзнава рискът от хранителните добавки: оценка на риска – добавките в спорта представляват реална заплаха за спортиста да извърши нарушение на антидопинговите правила; оценка на нуждата от приемането им;
Тема 12. Антидопингово обучение: Тест №1	Проверка знанията и разбирането за въздействието на добавките в спорта – представляват реална заплаха за спортиста да извърши нарушение на антидопинговите правила;
Тема 13. Антидопингово обучение: За чист и честен спорт-презентация	Популяризира идеята за чист спорт, насърчаване спортистите да се състезават честно, без допинг и да спазват моралните и етични ценности на спортния дух, тъй като духът на спорта е тържество на човешкото съвършенство.
Тема 14. Антидопингово обучение: Видове допинг - презентация	Запознаване с видове допинг, които се прилагат от спортистите: стимуланти, анаболни стероиди, диуретиците, наркотичните аналгетици, хормони(пептидни хормони ,хорионгонадотропин, адренкортикотропин, соматотропин, еритропоетин, инсулин)
Тема 15. Антидопингово обучение: Тест №2	Проверка на знанията за влиянието на различните видове субстанции от Забранителния списък върху представянето на спортиста; Последиците за здравето на спортиста при употреба на забранени субстанции и методи; Ценностите в спорта, честната игра, спортната етика, спазването на добро поведение; Допингът е в разрез със спортния дух;
Тема 16. Антидопингово обучение: Процедура на допингов контрол	Запознаване с Допинговия контрол като процес, включващ планирано провеждане на тестове, вземане на проби, съхранението им, лабораторен анализ, следтестови процедури, изслушване, вземане на решения и обжалване.

Програма по гражданско, здравно, екологично и интеркултурно образование за часовете, които не се водят от учители специалисти по време на заместване на отсъстващи учители, във връзка с Национална програма „Без свободен час в училище“ – първи и втори гимназиален етап

Тема 17. Антидопингово обучение: Запознаване със списък на забранените субстанции и методи – 2024 г. и анкета	Запознаване със Забранителният списък, каква е неговата структура и как е създаден; Каква е химическата структура на различните видове субстанции от Забранителния списък; Как да се проверява даден лекарствен продукт
Тема 18. Митове и факти за тютюнопушенето и алкохола	Осъзнава вредата от тютюнопушенето и алкохола. Повишава вниманието си към широко разпространените митове и нагласи за алкохола и цигарите.
Тема 19. Първа помощ при злополуки и ситуации на насилие	Изгражда умения за адекватна реакция при създадена се ситуация.
Тема 20. Болести, предавани по полов път	Обяснява пътищата за заразяване, симптомите, лечението и профилактиката на венерическите болести.
Тема 21. Любов и секс. Отговорно сексуално поведение	Оценява вредата и последиците от ранното полово общуване. Изгражда нравствени и хигиенни норми за полово поведение.
Тема 22. Сексуалното насилие - беседа	Дефинира понятието „лично пространство, физическа и психическа неприкосновеност”
Тема 23. Болести на мръсните ръце	Придобива знания за болести, предавани по въздушно-капков път и чрез физически допир; Осъзнава ролята на добрата лична хигиена
Тема 24. Рационално хранене. Диетите – за и против	Придобива представа за значението на режима на хранене и здравословните храни за здравето на човека; Изгражда умения за балансирано хранене; Осъзнава вредата от изкуствени стимуланти и ограничения в приема на храна.
Тема 25. Поддържане на нормално телесно тегло	Осмисля значението на храненето за нормалното функциониране и развитие на организма.
Тема 26. Хранителни разстройства – анорексия и булимия	Изяснява същността на хранителните разстройства. Посочва основните симптоми и здравословните последици при анорексия и булимия.

ЕКОЛОГИЧНО ОБРАЗОВАНИЕ

ТЕМИ	КОМПЕТЕНТНОСТИ КАТО ОЧАКВАНИ РЕЗУЛТАТИ ОТ ОБУЧЕНИЕТО
Тема 1. Правилно използване на природните ресурси	да анализира влиянието на човешката дейност върху биологичното разнообразие и разумното използване на природните ресурси;
Тема 2. Промени в климата-топлинно замърсяване	-да описва причини за топлинното замърсяване и да анализира последствия от настъпили промени в климата;
Тема 3. Екологична оценка на състоянието на вода, почва, въздух в региона	- запознаване с основни източници на замърсяване в населеното място; - анализира настъпилите екологични промени в населеното място;
Тема 4. Парников ефект .Смог	-да описва механизми за намаляване на парниковите емисии и причинители на смог
Тема 5. АЕЦ и околна среда	-запознаване с основни източници на радиоактивно замърсяване при АЕЦ и последиците от тях

Програма по гражданско, здравно, екологично и интеркултурно образование за часовете, които не се водят от учители специалисти по време на заместване на отсъстващи учители, във връзка с Национална програма „Без свободен час в училище“ – първи и втори гимназиален етап

Тема 6. Киселинни дъждове-последиви	-да описва киселинен дъжд –причини за възникването и последивите за природата и културното наследство
Тема 7. Човекът и биоразнообразието	-да систематизира причините водещи до намаляване на биологичното разнообразие;
Тема 8. Устойчиво потребление	-да обяснява различните начини за обработване и рециклиране -да анализира успешни практики за справяне с отпадъците
Тема 1. Транспорт и околна среда	-да коментира транспорта като основен замърсител на въздуха, осъзнава ползването на алтернативни горива на нефта
Тема 9. Системата човек – околна среда	-да участва в дейности свързани с опазване на околната среда;
Тема 10. Екология-основни закони. Екологизация на производствата. Мониторинг	-запознаване с науката екология, основните закони, принципите на изграждане на всяко производство
Тема 11. Околна среда и развитие	-да обяснява необходимостта от постигането на чиста околна среда, създаване на екологични организации, Червена книга за застрашените видове.

ИНТЕРКУЛТУРНО ОБРАЗОВАНИЕ

ТЕМА	КОМПЕТЕНТНОСТИ КАТО ОЧАКВАНИ РЕЗУЛТАТИ ОТ ОБУЧЕНИЕТО
Тема 1. Познаваме ли българските традиции и обичаи? Дейност: - тест за определяне ниво на познаване - ролеви игри - беседа - участия в празнуването им	1. Знае българските традиции и обичаи 2. Осъзнава, че спазването и празнуването им води до единство на нацията 3. Разбира, че нашия народ е оцелял през годините, благодарение на тези традиции
Тема 2. От какво се интересуват тийнейджърите? Дейност: - беседа за интересите, които вълнуват децата в тази възраст - анкета - дискусия върху въпроси и отговори в анкетата	1. Осъзнава, че се променя във физически и емоционален план 2. Разбира плюсовете и минусите, които съпътстват възрастта 3. Умее да изрази своите вълнения, чувства и потребности, без да попада в конфликтни ситуации
Тема 3. Конфликтите и как да ги разрешаваме Дейност: -извеждане на определение за конфликт от групата -работа в малки групи"Дърво на конфликтите" - разглеждане на казуси- групова работа -анализ на конфликта	1.Получават представа за същността на конфликта 2.Изграждат умения за изясняване на собствените нагласи, чувства и поведение по време на конфликт.
Тема 4. Моето училище – желано място за всички Дейност: - беседа върху обучение въкъщи или в училище	1.Осъзнават ценността на училището като институция. 2.Проявяват положително отношение и уважение към образованието.

- груповата работа „Харесва ми...“ „Не ми харесва, защото....“	
Тема 5. Агресията в училище Дейност: решаване на казуси – груповата работа, общо обсъждане - споделяне на личен опит	1. Да изследват какво е справедливост 2. Придобиват умения за справяне в проблемни ситуации
Тема 6. Защо сме толкова различни? Дейност: - ситуация-разиграване на различни раси - „Красотата, това са различията“ - работа в малки групи	1. Придобиват представа за културното, етническото и религиозното многообразие на света. 2. Развиват чувствителност към различията. 3. Развиват нагласи за толерантно поведение и приемане на различията.
Тема 7. Моето хоби Дейност: - беседа	1. Умее да превърне интерес в хоби 2. Знае, че хобито носи удоволствие и оформя различни черти от характера на личността
Тема 8. Какво ценя в приятелите си? Дейност: - анкета - беседа	1. Знае значението на думата „приятел“ 2. Умее да помага, а при необходимост – да защитава приятел 3. Цени приятелите си
Тема 9. Духовни основи на личността Дейност: - дискусия - ролеви ситуации - посещение в музей - творчество в различни сфери на изкуството - празнуване на църковни празници	1. Разбира понятието „личност“ 2. Определя себе си като личност 3. Знае кои са духовните основи, изграждащи човек като личност
Тема 10. Мит ли е анонимността в Интернет? Дейност: - работа с компютър - занятие с практическа насоченост, водено от компютърен специалист	1. Знае какво е анонимност 2. Умее безопасно да сърфира в интернет пространството 3. Знае за рисковете, до които води споделянето на лични данни при регистрация в различни сайтове
Тема 11. Лидерство. Умеем ли да общуваме? Дейност: - груповата дейност - разиграване на казус - театрално представяне на невербално общуване - груповата работа „Добрата обратна връзка“	1. Знае значението на термина „лидер“ 2. Изразяват своите идеи за ефективно общуване. 3. Определят собствен стил на общуване 4. Осмислят разликата между едностранното и двустранно общуване.
Тема 12. Демографски взрив и проблеми Дейност: - изработване на схеми, диаграми - създаване на презентации, разкриващи проблемите	1. Знае що е демографски взрив 2. Взема отношение по глобални проблеми, свързани с темата 3. Знае положителните и отрицателните страни, до които води демографски взрив
Тема 13. Ролята на медиите в живота на обществото Дейност: - ролеви игри - дискусии	1. Разбира информацията, предоставена от медиите 2. Знае, че медиите са „посредник“ между зрител и новина, представена от тях 3. Изгражда мнение и отношение към съобщавания проблем

Тема 14. Сигурността и толерантността в обществото Дейност: -групова работа - „Моят праг на толерантност” -обсъждане на тема с размяна на роли	1.Да разберат откритостта и сигурността като основен елемент в новия модел на демократично общуване. 2.Изследват процеса на разбиране и способно-стите си за емпатия и собствения праг на толерантност.
Тема 15: Аз и доброто в мен	осъзнаване ценността на собствената личност като носител на история и добро.
Тема 16: Ценните неща в живота	Цели: изразяване на ценностни нагласи и ориентации чрез поставяне на личността във фокуса на публичното внимание и оценка; обосноваване на своите ценностни предпочитания по отношение на различни проблеми и сфери; провокира се самооценяването на личността, преосмислянето на собствената позиция, практическите ориентации и решения.
Тема 17: Езикът на тялото и културният контекст Дейност: - интерактивен куиз за жестове	1. Разбира, че невербалната комуникация е универсална; 2. Проявява предпазливост и толерантност, преди да съди за чуждото поведение по своите собствени критерии.
Тема 18: Приятелство	предизвикване на положителни чувства и нагласи у децата за възприемане на представителите на другия пол като равностойни партньори; утвърждаване на идеята за разбирателството между двата пола и неговата специфика.
Тема 19: Глобалният гражданин на пазара на труда Дейност: - дискусия; - разрешаване на конфликти	1. Анализира реални казуси за културни недоразумения на работното място; 2. Предлага практически стратегии за изграждане на приобщаваща работна среда.
Тема 20. Конституцията. Права и задължения на българските граждани Дейност: -лекционно представяне на основни понятия и принципи -създаване на Конституция на остров”Демокрация” – игра	1. Разбират същността на Конституцията като основен закон на страната. 2. Да усвоят и разграничават основните елементи на Конституцията
Тема 21. Стереотипи и предразсъдъци в социалните мрежи Дейност: - анализ; - дискусия	1. Разграничава обективен факт от стереотипно мислене; 2. Идентифицира езика на омразата и скритите предразсъдъци в дигиталното пространство.
Тема 22. Правата на човека и държавните институции: защита на правата на човека срещу ограничаването и нарушаването им от институциите Дейност: -ролеви игри –извеждане на правата на човека,видове	1.Съпоставят идеята за свободата и правата на човека. 2. Изграждане на готовност да защитават своите права и правата на другите 3.Да осъзнаят връзката между права и отговорности.
Тема 23. Глобализацията – тревоги и надежди. Дейност:	1.Получават представа За някои от глобалните световни проблеми

-ситуативна дейност -ролеви игри	2.Изграждат чувствителност и разбиране към тези проблеми
Тема 24. Дилемата - универсализация или глобализация. Дейност: - разказ - беседа - дискусия - разглеждане на положителни и отрицателни фактори, свързани с темата	1. Знае значението на понятията универсалност и глобалност. 2. Прави разлика м/у локален и глобален проблем. 3. Разграничава локално от глобално и търсене на връзка между двете. 4. Свързва наученото с ежедневието
Тема 25. Аз, България и променящия се свят Дейност: - споделяне в малки групи – самооценка - творческа игра - ролеви игри	1.Обсъждане на основните характеристики на човешката личност. 2. Изследват собствените си соц. пространства.
Тема 26. Какво е правова държава? Дейност: - лекция - беседа - посещение в съдебна палата – присъствие на дело	1. Знае как се организира обществото 2. Осъзнава, че в държавата има гражданско обществото 3. Знае за механизъм за правна защита от произволни действия или бездействия на властта 4. Знае, че съдът е институция, обезпечаваща спазване върховенството на закона и ограничаваща държавната власт 5. Знае, че правовата държава се крепи на три <u>постулата</u> : върховенство на <u>закона</u> , върховенство на <u>правото</u> и върховенство на <u>правосъдието</u> .
Тема 27. Свобода и отговорност Дейност: -казус „Счупеният прозорец“ -нарушаване на права - игра	1 .Запознават се с основните документи, касаещи правата на човека . 2.Утвърждаване на разбирането, че всяко право поражда отговорност 3. Осъзнава, че свобода и отговорност са „ръка за ръка“ 4. Осъзнава разликата между право и свобода
Тема 28. Ролята на семейството в изграждането на личността Дейност: 1.Получават представа за характера и ролята на семейното влияние върху възпитанието на младия човек. 2.Разбират, че добрите отношения в семейството са негов соц. капитал.	- на занятието присъства възрастен, който е интервюиран от ученик по темата
Тема 29. Етикецията в обществото Дейност: -ситуативна игра -лекционно представяне на активно и пасивно слушане -работа в групи	1.да усвоят основите на техниките за ефективно изслушване и изразяване . 2.Да правят преценка на уместността за използване на тези техники при соц. изяви. 3. При поява, изява в обществото знае как да се държи, представи, спазва основни правила на етикеция
Тема 30. Празници по света. Какво ни свързва? Дейност: - дискусия	1. Научават символиката в различните културни традиции; 2. Осъзнават, че базовите човешки ценности са универсални, независимо от религията или етноса

- сравнения	
Тема 31. Насилието в училище и обществото Дейност: -решаване на казуси – групова работа , общо обсъждане -споделяне на личен опит	1.Да изследват какво е справедливост 2.Придобиват умения за справяне в проблемни ситуации 3. Проявява толерантност и съчувствие
Тема 32.Трафикът на хора или съвременното робство Дейност: - ролеви ситуации - лекция от МВР - документални филми, свързани с проблема	1. Осъзнава важността на проблема 2. Проявява съпричастност към проблема и пострадалите от него 3. Осъзнава опасността, която крие този проблем 4. Знае, че трябва да има силен дух и психика, които го предпазват от попадане в „трафика”
Тема 33. Културната идентичност в глобалния свят: Кой съм аз? Дейност: -групова работа - обсъждане на тема с размяна на роли	1.Дефинира елементите, които изграждат неговата културна идентичност (език, история, традиции). 2.Анализира влиянието на световната (поп) култура върху личните си избори.
Тема 34. Интернет възможности и опасности Дейност: - учениците имат възможност чрез ролева игра да установят необходимостта от правила да осъзнаят положителни и отрицателни страни при сърфиране в интернет пространството	1. Знае основни правила при ползване на интернет 2. Умее да преценява и избягва рискови сайтове, свързани с игри, програми и др.
Тема 35. Възникване и рагръщане на идентичностите Дейност: -дискусия	1. Познава европейските традиции и ценности и определя мястото на България в световната култура 2. Участва в дискусия 3. Мисли критично 4. Развива толерантност към мнението на другите
Тема 36. Изисквания към облеклото	запознаване с основните характеристики и изисквания към различните стилове на обличане; развитие на естетически вкус и естетически критерии за оценяване на облеклото и външността.
Тема 37. Изкуството - универсален език	1. Идентифицира как различни култури си взаимодействат и се обогатяват чрез изкуството; 2. Формулира изводи за обединяващата роля на изкуството.
Тема 38. Упражнение по мислене	развитие на съобразителност и последователност при логически разсъждения; развитие на многопосочност в процеса на мислене чрез формиране на умения за продуциране на множество варианти при търсене на обяснения и решение в проблемна ситуация.
Тема 39. Права и отговорности	разбиране на правата на децата като част от правата на човека; запознаване с основните документи, определящи и защитаващи правата на човека и детето; формиране на умения за анализ на основните детски права; създаване на собствена система за съблюдаване на защитени и нарушени права.

Тема 40. Различията между хората.	придобиване на представа за многообразието на света и неговата значимост; формиране на чувствителност към различията и нагласи за толерантно отношение и приемане на различията.
Тема 41. Гражданското общество и добрият гражданин	придобиване на представа за гражданството, гражданската позиция и нейните измерения в обществото.
Тема 42. Взаимодействието между хората в гражданското общество	разкриване и осъзнаване сложния характер на взаимодействието между хората и значението на международното сътрудничество.
Тема 43. Войната и мирът	изграждане на чувствителност към проблемите на мира и войната; осъзнаване алтернативите на войната и възможностите за нейното предотвратяване; формиране на умения за аргументация и защита на собствена позиция по въпросите на войната и мирът.
Тема 44. Бъдещето	изграждане на представа за настоящия живот и бъдещето; формиране на умения за планиране на собствения живот; осъзнаване на връзката живот-смърт.
Тема 45. Общуване и чувства	развитие на умения за свободно изразяване на чувство в процеса на междуличностно общуване; самоанализ на начините, по които се преживяват и изразяват различни чувства.
Тема 46. Добрият събеседник	развитие на умения за ефективно междуличностно общуване; формиране на качества на добър събеседник при разговор с друг човек – изслушване, задаване на въпроси, емпатия.
Тема 47. Трудни ситуации в общуването	самоанализ на поведението при трудни ситуации в общуването; формиране на знания за принципите и уменията за ефективно поведение в ситуации на критика, заплаха, агресия.
Тема 48. Противопоставяне при конфликт	запознаване с модела на конструктивно поведение при конфликт; формиране на умения за противопоставяне в конфликтна ситуация при общуване.
Тема 49. Културният айсберг Дейност: - учителят рисува айсберг на дъската. Обяснява се концепцията: върхът на айсберга са видимите елементи на една култура (храна, облекло, език, музика), а под водата са скритите ценности.	1. Разбиране на културата в нейната дълбочина, а не само повърхностно; 2. Осъзнаване на собствените културни филтри и ценности
Тема 50. Човекът – индивидуалност и космополит Дейност: - рисува името си, според това как го усеща и какво си представя и след това го представя на класа с неговата история; - попълва визитна картичка и разменя информация с останалите; - „Какъв съм бил”- всяко дете разказва интересни моменти от детството си - „Какъв съм сега”- ставам голям	1. Да постигнат по-висока степен на себепознание, себеразбиране и себеосъзнаване. 2. Да разширят представата за себе си и другите 3. Осъзнава и описва промените в собствената личност, свързани с физическото развитие и личните интереси.

– „Какъв ще стана“ – рисуват себе си като големи, коментират се професионални желания и обосновки – среща с хора от различни професии или места	
Тема 51. Необходимите и излишните неща в човешкото съществуване Дейност: - беседа - анализ	1. Знае що е битие 2. Разбира, че човекът заема привилегировано положение в света 3. Разбира, че Битието изисква преди всичко човек да не отсъства там, където той единствено може да намери себе си
Тема 52. Култура на потребяване и спестовност Дейност: - ролеви игри - беседа - пазаруване в магазин по предварително зададен списък – „Кой ще закупи всички продукти, но ще похарчи най-малко пари“	1. Знае значението на термините 2. Умее да използва парични средства с мярка 3. Знае стойността на парите и възможностите, които са следствие ако ги имаш или не
Тема 53. Благотворителността – необходима и днес Дейност: - беседа- „Най-хубавото се вижда само със сърцето. Най-същественото е невидимо за очите“.	1. Знае, че Благотворителност е процес на събиране на средства или други <u>материални блага</u> 2. Проявява хуманност, съпричастност, състрадание и любов към хората,
Тема 54. Граждански форми на отстояване на човешките права Дейност: -ролеви игри –извеждане на правата на човека,видове	1.Съпоставят идеята за свободата и правата на човека. 2. Изграждане на готовност да защитават своите права и правата на другите 3.Да осъзнаят връзката между права и отговорности
Тема 55. Индивидуални и колективни права: правата на малцинствата Дейност: - разговор - дискусия	1. Знае що е малцинство 2. Знае, че хората от малцинствата също имат права, задължения и отговорности 3. Умее да бъде толерантен 4. Помага при интегрирането им в обществото
Тема 56. Европейска идентичност и „границите“ на Европа Дейност: - беседа - анализ	1. Осъзнава, че трябва да се формира единна европейска нация 2. Разбира, че европейската модерност става възможна благодарение на качеството си не само да се учи от други култури, но и творчески да вгражда в себе си чужди културни елементи
Тема 57. Ролята на религията в ежедневието Дейност: - дискусия - беседа „За и против религията“	1. Разбира религията като необходимост от ежедневието 2. Почита църквата като институция 3. Празнува църковни празници
Тема 58. Взаимоотношения и нагласи в общуването Дейност: - ролеви игри - диалози - беседа	1. Умее да общува 2. Познава правила и култура на общуването

Тема 59. Личност, национална идентичност и малцинства Дейност: - разговор - дискусия	1. Знае що е малцинство 2. Знае, че хората от малцинствата също имат права, задължения и отговорности 3. Умее да бъде толерантен 4. Помага при интегрирането им в обществото
Тема 60. Моето име, моята история Дейност: - разказ	1. Разпознава ценността на личната и семейната история; 2. Открива прилики между своите ценности и тези на съучениците си от различен произход.
Тема 61. Държавни символи Дейност: - изпълнява химна - ролеви игри - разговор	1. Познава символите на държавата 2. Знае историята, свързана с всеки символ
Тема 62. Нация и национална държава. Национална идентичност и групови идентичности Дейност: - лекция - беседа	1. Знае, че възникването на нацията е свързано с развитието на производствените отношения, създаване на общ пазар, обща култура и език 2. Разбира, че националната държава е политическа организация, резултат от нацията 3. Разбира, че като гражданин има собствен избор, следва общоприети модели на поведение 4. Осъзнава, че груповата идентичност не допуска свободно реещи се индивиди
Тема 63. Глобалното село: езикът, който ни променя Дейност: - беседа	1. Разбиране на динамиката на съвременния глобализиран свят 2. Осъзнаване на процесите на езиковите и културни заемки
Тема 64. Влияние на медиите Дейност: - ролеви игри - дискусии	1. Разбира информацията, предоставена от медиите 2. Знае, че медиите са „посредник“ между зрител и новина, представена от тях 3. Изгражда мнение и отношение към съобщавания проблем
Тема 65. Толерантност при водене на спор Дейност: -групова работа - „Моят праг на толерантност“ -обсъждане на тема с размяна на роли	1. Да разберат откритостта като основен елемент в новия модел на демократично общуване. 2.Изследват процеса на разбиране и способностите си за емпатия и собствения праг на толерантност.
Тема 66. Глобализацията – за и против Дейност: -ситуативна дейност -ролеви игри	1.Получават представа За някои от глобалните световни проблеми 2.Изграждат чувствителност и разбиране към тези проблеми
Тема 67. Какво знаем за Европейския Съюз? Дейност: - ролеви ситуации - разговор	1. Знае, че ЕС е самостоятелно юридическо лице, притежаващо правомощия да действа независимо от съставлящите го държави в рамките на предоставените му компетенции. 2. Знае, че Европейският съюз е международна организация без аналог
Тема 68. Работа в екип. Какво отличава добрият екип? Дейност: - изпълнение на различни по тематика задачи, изискващи работа в екип	1. Знае да работи в екип 2. Осъзнава, че успешната работа на даден екип зависи от прецизно и отговорно свършената работа на всеки негов член

Тема 69. Професионално развитие – бъдеще и перспективи Дейност: - беседа - среща с професионалисти в своята област специалисти в зависимост от интересите на учениците към дадена професия	1. Притежава усет да избере професия съобразно своите интереси и желания 2. Осъзнава отговорността при избор на професия 3. Умее да обоснове избора си 4. Знае за положителните и отрицателните страни на дадената професия
Тема 70. Културен релативизъм срещу човешки права Дейност: - дебат	1. Дефинира границата между уважение към културната специфика и защита на човешкото достойнство 2. Формулира и защитава зряла гражданска позиция с аргументи, а не с емоции